

DOI 10.31558/2519-2949.2021.2.19

УДК 327:341.76(73)

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0011-3681>

Матвійчук Н. В., Національний університет «Острозька академія»

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7964-0400>

Макарчук Б. Р., Національний університет «Острозька академія»

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ПУБЛІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ ЗА ПРЕЗИДЕНТСТВА ДОНАЛЬДА ТРАМПА

Діджиталізація є одним із найбільш важливих складників сучасних глобалізаційних процесів. На сьогодні, особливо в часи пандемії COVID-19, майже не залишилося сфер, на які б не здійснювали вплив сучасні інформаційні технології. Діджиталізація стала основою трансформаційних процесів економіки, світового господарства, культурного розвитку, політичного життя та ін. Сфера зовнішньополітичної діяльності не є винятком, застосовуючи цифрові технології у своїй роботі. Використання засобів сучасних цифрових технологій призвело до різючих змін у дипломатичній сфері, змінивши форми її роботи. Провідні гравці системи міжнародних відносин активно послуговуються засобами інформаційно-комунікаційних технологій у дипломатичній роботі

Сполучені Штати Америки стали першопрохідцями у сфері застосування цифрових технологій у дипломатії. У США на державному рівні функціонують інституції, що впроваджують сучасні цифрові технології у сферу зовнішньополітичної діяльності країни для досягнення стратегічних інтересів та забезпечення національної безпеки. У статті проаналізовано тенденції діджиталізації публічної дипломатії у Сполучених Штатах Америки за адміністрації Д. Трампа. Охарактеризовано основні механізми та платформи використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Доведено, що за президентства Д. Трампа діджиталізація публічної дипломатії США відбувалася значними темпами. Простежено основні напрями застосування сучасних цифрових технологій у сфері публічної дипломатії США. Вивчено роль так званих «нових медіа» у зовнішньополітичній діяльності адміністрації Д. Трампа. У роботі доведено, що Д. Трамп мав своєрідну манеру спілкування, використовуючи соціальну мережу Twitter, яка часто суперечила діяльності інших високопосадовців США й, подекуди, не співпадала із задекларованим зовнішньополітичним курсом держави.

Ключові слова: діджиталізація, публічна дипломатія, США, Д. Трамп.

Постановка проблеми. Сьогодні відбувається зміна способу взаємодії істеблішменту з громадянами своєї країни і позиціонування себе на світовій арені. Значимість каналів медіа простору виходять за рамки традиційної публічної дипломатії і постійний розвиток соціальних мереж має важливі стратегічні наслідки для політикуму та дипломатичного суспільства. Інтернет має глибокий вплив на переформатування як самого мистецтва дипломатії, так і засобів його здійснення.

Мета дослідження. Метою роботи є дослідження процесу діджиталізації публічної дипломатії Сполучених Штатів Америки за президентства Д. Трампа.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Інтернет-революція торкнулася всіх аспектів життя, зокрема міжнародних відносин, трансформувавши дипломатію як інструмент зовнішньої політики. Система нової публічної дипломатії розглядається як засіб спілкування між дипломатами та громадськістю, використовуючи платформи соціальних медіа для досягнення своїх внутрішньо- та зовнішньополітичних цілей і управління іміджем країни (І. Манор, С. Сегев, Д. Левіс., Е. Поттер) [6; 7; 11]. Варто виокремити також працю Ф. Хансона, в якій автор виділяє вісім політичних цілей цифрової дипломатії: управління інформацією, керування інформацією, планування політики, зовнішня експертиза для досягнення цілей, сприяння свободі в Інтернеті, реагування на катастрофи, консульські зв'язки, підтримка контактів з громадянами [4].

Прийняття соціальних медіа як засобу нової публічної дипломатії Сполучених Штатів Америки та роль Державного департаменту у повному обсязі розкрито у роботах Н. Кулла, К. Чжун.,

Дж. Лу [1; 22]. Twitter став основною соцмережею нової дипломатії Д. Трампа, в якій він мав можливість встановлювати порядок денний з питань зовнішньої політики (Дж. Холланд., Б. Фермор) і створювати медіа-програму для іноземної громадськості (Гуо Лі, С. Варго), зокрема ставиться під сумнів кодекс дипломатичної поведінки 45-го президента США (М. Шімуняк, А. Каліандро) [3;5;12].

Чимала кількість наукових робіт і публікацій дає можливість досить чітко визначити роль нової публічної дипломатії у політиці адміністрації Д. Трампа, а також прослідкувати причинно-наслідковий фактор дій 45-го президента Сполучених Штатів Америки і який вплив він мав на зовнішню політику країни.

Публічна дипломатія є важливим інструментом в арсеналі влади, але її ведення вимагає розуміння, довіри, самокритики та залучення громадянського суспільства

Фундатори публічної дипломатії, Сполучені Штати Америки, на сьогодні є одними з найуспішніших у її цифровізації. 2007 р. можна вважати початком активного розвитку нової дипломатії США, коли Б. Обама, тодішній сенатор штату Іллінойс, став першим світовим лідером, який приєднався до Twitter і Facebook. При адміністрації Б. Обами зусилля в галузі публічної дипломатії покращилися і відбулось сприятливе зростання іміджу Сполучених Штатів серед іноземної громадськості [9]. Соціальні медіа відіграли значну роль у зусиллях адміністрації Б. Обами щодо публічної дипломатії та національного брендингу Сполучених Штатів.

Нову еру діджиталізації дипломатії розпочав Д. Трамп, який активно проводив свою кампанію щодо виборів на пост президента США у 2016 р. Загалом адміністрація Д. Трампа витратила на публічну дипломатію 11,21 млрд. дол. США, частину бюджету якого було використано на проекти та розвиток нової публічної дипломатії: модернізація та розширення Американського агентства глобальних ЗМІ, підтримка понад 200 веб-сайтів місій США, розширення цифрового залучення, включаючи Twitter (@StateDept), YouTube-State Video, а також Facebook [13; 14; 15; 16; 17].

У серпні 2018 р. відбулася модернізація Ради керуючих з питань мовлення, яка офіційно була перейменована в Американське агентство глобальних ЗМІ (далі – USAGM), що підтвердило глобальні наміри розвитку публічної дипломатії США у цифровому вимірі [8]. П'ять медіа-організацій, що входять до USAGM – Голос Америки (VOA), Бюро мовлення Куби (ОСВ), Радіо Вільна Європа/Радіо Свобода (RFE/RL), Близькосхідні мовні мережі (MBN) і Радіо Вільна Азія (RFA) – стали основою у поширенні національних інтересів США, завданням якої було інформувати, залучати і об'єднувати людей по всьому світу з метою підтримки свободи і демократії. Сьогодні мережа USAGM залишається джерелом точної та достовірної інформації для аудиторії по всьому світу, адже надає людям ключову інформацію в моменти невизначеності. Значну роль у діджиталізації публічної дипломатії США відіграє прес-служба Білого дому, яка відповідає за зв'язки посольств із засобами масової інформації, роз'яснює зміст політики США і обробляє всі запити ЗМІ, що стосуються офіційної політики уряду.

Однією із важливих ініціатив у сфері публічної дипломатії став проект PD Tools від Групи досліджень і оцінки, що являє собою спробу об'єднати три застарілих програмних додатки в одну систему, яку можуть використовувати для стратегічного планування, відстеження діяльності та складання бюджету [16]. Метою стало створення інтегрованої системи, яка пов'язує аналіз, планування, управління та навчання безперервно, що підтримує та покращує роботу відділів з питань громадських справ на місцях та у Вашингтоні. У 2019 р. команда PD Tools розпочала тестування і ввела систему у роботу в семи місцях: Бразилії, Мадагаскарі, Єгипті, США, Римі, Швейцарії, Непалі та Індонезії [17]. За допомогою PD Tools можна планувати ініціативи та заходи, пов'язувати їх із цільовою і добре визначеною аудиторією на основі контактів з місією, управляти складанням бюджету і здійсненням заходів і, у підсумку, оцінювати їх і звітувати про них. З початку 2021 р., розпочинається масштабна організація застосування PD Tools для розробки планів реалізації публічної дипломатії, створюючи стратегію, яка може використовуватися протягом усього року. Ці плани будуть пов'язані з попередньо завантаженими інтегрованими стратегіями країни (ICS), полегшуючи стратегічне планування та звітність про підтримку цілей публічної дипломатії Державного департаменту [17].

Управління глобальних соціальних мереж, що є у кожному підрозділі Державного департаменту, займається створенням і поширенням цифрового медіаконтенту, забезпечує віртуальну і очну регіональну підготовку в області цифрових медіа, а також управляє політикою Департаменту в області соціальних мереж для підтримки всього спектру глобальних зусиль у сфері цифрової дипломатії [19]. У 2019 р. Управління глобальних соціальних мереж підтримало онлайн присутність основних облікових записів Департаменту, розробивши керівні принципи, нові цифрові графічні

та відео шаблони і регулярні оцінки ефективності роботи на основі даних [17]. Ці зусилля увінчалися зростанням і залученістю кожного аккаунта, а також збільшили присутність Департаменту в ключових цифрових системах і поліпшили координацію обміну повідомленнями в глобальній мережі соціальних мереж представництв, консульств, які являють собою онлайн-спільноту з більш ніж 80 мільйонами підписників.

Серед інших важливих кроків у цифровізації публічної дипломатії було створення Відділом міжнародних інформаційних програм Держдепартаменту, посольських платформ, що представляють США за кордоном, які в режимі реального часу показують усі дії з соціальними мережами. Відбулася модернізація інструментів і підходів подачі інформації; для полегшення розробки контенту посольствам, було створено хмарне програмне забезпечення з редагуванням фото та відео, враховуючи специфіку місцевої аудиторії. Зокрема, підтримка онлайн програм «Ініціатива молодих африканських лідерів» та «Ініціатива молодих латино-американських лідерів». За допомогою них застосовуються принципи аналізу аудиторії, маркетингу по електронній пошті та інформаційно-пропагандистських кампаній для залучення цих аудиторій через цільові кампанії, спрямованих на створення громадської підтримки конкретних політичних цілей США.

Значна увага в аналізованій період була спрямована на розробку забезпечення для протистояння впливу неправдивої інформації в мережі Інтернет. Однією із небезпек діджиталізації, яку відмітили у звіті Консультативної комісії США з питань публічної дипломатії є дезінформація [14]. Агентство США з глобальних медіа і Державний Департамент працювали над зміцненням системи інформування та перевірки інформаційної достовірності. Центр глобальної взаємодії, створений у 2016 р. Держдепартаментом, став основним механізмом боротьби проти пропаганди та дезінформації, яка може завдавати шкоди іміджу США і заблокувати онлайн координацію публічної дипломатії країни. Зокрема, у спеціальному звіті Центру глобальної взаємодії за 2020 р., особлива увага звертається на систему пропаганди і дезінформації Російської Федерації [18].

Важливою складовою в дипломатичній діяльності в часи діджиталізації є соцмережі. Твітломатія або ж Твіттер-дипломатія, стала новизною у практиці американського істеблішменту, яка відіграла ключову роль у публічній дипломатії адміністрації Д. Трампа. З 2008 р., коли Б. Обама зареєструвався в мережі Twitter та Facebook, досить активно розпочалось введення у практику е-дипломатії. За допомогою сторінок у цих мережах лідер міг поділитись своїми думками, ідеями, позицією щодо певних питань, і відразу ж отримати фідбек від різних користувачів мережі. Тоді ж лідери багатьох держав та міжнародних організацій також почали користуватися Twitter у своїй професійній діяльності. Найстрімкіший підйом діджиталізації публічної дипломатії США та використання соціальних мереж розпочався зі вступом на посаду президента Д. Трампа. Особиста сторінка 45-го президента в соцмережі Twitter стала чи не основою публічної дипломатії країни, й, водночас, причиною багатьох можливих криз і непорозумінь у відносинах з політиками інших країн.

Присутність Д. Трампа в соціальних мережах привернула увагу всього світу, оскільки він приєднався до Twitter у 2009 р., маючи понад 88,9 мільйона підписників. Серед усіх лідерів Д. Трамп виступав одним із найвпливовіших і суперечливих користувачів Twitter, оскільки його повідомленнями (далі – твіти) ділилося в середньому 300 000 користувачів [2], а більшість його твітів мали різкий характер щодо тої, чи іншої ситуації. Незважаючи на те, що є зареєстрована офіційна сторінка для президента США – @POTUS, обліковий запис якої передається між адміністраціями президентів, Д. Трамп використовував лише свою сторінку – @realDonaldTrump. Прес-секретар Д. Трампа заявляв, що твіти останнього слід вважати «офіційними заявами президента США» [19]. Дописи, які публікував Д. Трамп не завжди відповідали дипломатичним нормам, тим самим президент піддавав сумніву дипломатичний кодекс [8]. Прикметно також те, що Д. Трамп, як правило, не консультувався зі своєю командою і замість того, щоб дотримуватися кодексів дипломатичної культури, з точки зору використання норм публічної дипломатії, він проявляв схильність спонтанно писати в Твіттері про зовнішню політику. Відтак, обрана манера спілкування у соцмережах 45-го президента США призвела до безпрецедентних наслідків. 8 січня 2021 р. Д. Трампу було на невизначений термін (або назавжди) заборонено користуватися Twitter, Facebook та кількома іншими платформами після того, як президент підбурював до штурму Капітолію, який відбувся на тлі підрахунку виборчих голосів.

Сучасні міжнародні відносини характеризуються стрімким розвитком, вже звичними стали застосування цифрової дипломатії (digital diplomacy/e- diplomacy та ін.). Помітно стрімко у сферу дипломатії було залучено сучасні інформаційно-комунікаційні технології, відбувається поступова діджиталізація зовнішньополітичної діяльності держав й окремих посадових осіб. У Сполучених

Штатах Америки налагоджений чіткий механізм цифровізації дипломатичної діяльності, що працює на державному рівні. За час президентства Д. Трампа відбулося значне розширення мереж е-дипломатії США, відбувся швидкий процес діджиталізації публічної дипломатії країни.

Бібліографічний список / References:

1. Cull N. The long road to public diplomacy 2.0: The internet in US public diplomacy. *International Studies Review*, 2013. 15(1). URL <https://ash.harvard.edu/files/cull.pdf>
2. Donald Trump and Twitter – 2009/2021 analysis. URL <https://www.tweetbinder.com/blog/trump-twitter>.
3. Guo L, Vargo CJ. Global intermedia agenda setting: A big data analysis of international news flows. *Journal of Communication*, URL <https://chrisjvargo.com/wp-content/uploads/2017/09/1finalvargoguojoc.pdf>
4. Hanson F. Baked in and wired: eDiplomacy@State. *Foreign Policy Paper Series*, 2012 N. 30. URL <https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2016/06/baked-in-hansonf-5.pdf>.
5. Holland J., Fermorio B. Trump's rhetoric at 100 days: Contradictions within effective emotional narratives. *Critical Studies on Security*, 2017. № 5(2). P. 182–186.
6. Lewis D. Digital diplomacy. URL <https://www.gatewayhouse.in/digital-diplomacy-2>.
7. Manor I., Segev E. America's Selfie: How the US Portrays Itself on its Social Media Accounts. URL https://www.researchgate.net/profile/Ilan-Manor/publication/274072913_America%27s_Selfie_How_the_US_Portrays_Itself_on_its_Social_Media_Accounts/links/592c2a880f7e9b9979adb46c/Americas-Selfie-How-the-US-Portrays-Itself-on-its-Social-Media-Accounts.pdf.
8. «Most Worthless» US Government Agency May Become Trump TV. URL <https://observer.com/2018/08/broadcasting-board-of-governors-us-agency-for-global-media-michael-pack-trump>
9. Nakamura K. U.S. public diplomacy: Background and current issues. URL https://www.everycrsreport.com/files/20091218_RL40989_8bcc8e70bd9054330fff89f1a844d65c412f35ef.pdf.
10. Panke D., Petersohn U. President Donald J. Trump: An agent of norm death? *International Journal: Canada's Journal of Global Policy Analysis*, 2017. 72 (4). P. 572 – 579.
11. Potter E., *Cyber-Diplomacy: Managing Foreign Policy in the Twenty-First Century*. URL https://books.google.com.ua/books?hl=en&lr=&id=aV6hwJEtZuUC&oi=fnd&pg=PR11&ots=ZZdzEPe48F&sig=3cOdgkmgxHvOzZOWbMEFiLkWiuc&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false
12. Šimunjak M., Caliandro A. Twiplomacy in the age of Donald Trump: Is the diplomatic code changing? *The Information Society*, 2019. № 35(1). P. 13–25.
13. 2016 Comprehensive Annual Report on Public Diplomacy and International Broadcasting. URL <https://2009-2017.state.gov/documents/organization/262381.pdf>
14. 2017 Comprehensive Annual Report on Public Diplomacy and International Broadcasting. URL <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2019/05/2017-ACPD.pdf>
15. 2018 Comprehensive Annual Report on Public Diplomacy and International Broadcasting. URL <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2019/05/2018-ACPD.pdf>
16. 2019 Comprehensive Annual Report on Public Diplomacy and International Broadcasting: Focus on FY 2018. URL <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2020/01/2019-ACPD-Annual-Report.pdf>
17. 2020 Comprehensive Annual Report on Public Diplomacy and International Broadcasting: Focus on FY 2018. URL https://www.alliance-exchange.org/wp-content/uploads/2021/02/ACPD_2020Report_FINAL_DIGITAL_508.pdf
18. 2020) GEC Special Report: August 2020 Pillars of Russia's Disinformation and Propaganda Ecosystem. URL https://www.state.gov/wp-content/uploads/2020/08/Pillars-of-Russia%E2%80%99s-Disinformation-and-Propaganda-Ecosystem_08-04-20.pdf.
19. U.S. Department Of State. URL <https://www.state.gov/about-us-office-of-global-social-media/>
20. U.S. Public Diplomacy: Background and Current Issues. URL <https://fas.org/sgp/crs/row/R40989.pdf>
21. White House: Trump's tweets are official statements. *CNN Politics*, 2017. URL: <https://edition.cnn.com/2017/06/06/politics/trump-tweets-official-statements/index.html>
22. Zhong X, Lu J. Public diplomacy meets social media: A study of the U.S. embassy's blogs and micro-blogs. *Public Relations Review*, 2013. <https://daneshyari.com/article/preview/10255962.pdf>.

Matviichuk N. V., Makarchuk B. R. Digitalization of Public Diplomacy of the United States During the Presidency of Donald Trump

Digitalization is one of the most essential components of modern globalization process. Today, especially during the COVID-19 pandemic, there are almost no areas left that are not being affected by modern information technologies. Digitalization has become the basis of transformational processes of the world economy, cultural development, political life, etc. The sphere of foreign policy activity is not an exception, using digital technologies in its work. The usage of modern digital technologies has led to the abrupt changes in the diplomatic sphere, changing the form of its work. The key players of the international relations system actively use resources of the information and communication technologies in their diplomatic work.

The United States of America has become a pioneer in the application of the digital technologies into diplomacy. There are institutions at the state level that implement modern digital technologies into the country's foreign policy activities in order to achieve strategic interests and ensure the national security. The article analyzes trends in digitalization of the Public Diplomacy in the United States of America under the Trump administration. The main mechanisms and platforms for using modern information and communication technologies are described. It is proved that under the presidency of Trump's digitalization of US public diplomacy has been taking place at a significant pace. The main directions of application of modern digital technologies in the field of US public diplomacy are traced. The role of the so-called «New Media» in the foreign policy activities of the Trump administration is studied. The paper proves that Donald Tramp had a peculiar way of communication using the social network Twitter, which often contradicted the activities of other high-ranking US officials and, in some places, did not coincide with the declared the foreign policy course of the state.

Keywords: digitalization, public diplomacy, USA, D.Trump.